

LUONTO JA YMPÄRISTÖ

Kyse on kestävydestä, ruuantuotannon, mutta myös virkistyksen ja kaiken kaikkiaan elämisen jatkumisen mahdollisuuksista. **KENTTÄPÄÄLLIKÖ ILKKA ALA-AJOS**

Telkkäkin on onnistuttu houkuttelemaan Kuokkamaan kosteikolle, joka metsästäjien kunnostustöiden jälkeen kerää peltoaukealta valumia ja pitää ravinteita.

LAITIALA Suomen riistakeskuksen toimipiste

Perustettu vuonna 1982, sijaitsee Hollolassa. **1 500** hehtaaria, josta noin 500 hehtaaria vesialueita. **Maanomistaja** 16. Riistakeskuksen omistuksessa 4 hehtaaria. **Maat** ja metsästysoikeus vuokrattu omistajilta. **Tavoitteena** metsäriistan elinympäristöjen kehittäminen ja säilyttäminen. **Kansainvälinen** Wildlife Estate -tunnus 2010 ja CIC Edmond Blanc Price 2003.

"Sorsien pitää lentäessään löytää selkeät veden viistopinnat", Ilkka Ala-Ajos esittelee Vesijärven rannoilla, missä on tehty merkittäviä vesistöluonnon hoitotöitä.

Hoidettu kosteikko ruokkii maisemaa

Hollolassa metsästäjät avaavat maisemaa riistaa houkuttelevilla kosteikoilla ja ryttöämällä ilmavuutta peltojen reunavyöhykkeille. Työ tehdään yhteisymmärryksessä maan omistajien ja viljelijöiden kanssa.

HOLLOLA

Ryttöäminen, rakentaminen ja ruokinta ovat riistan- ja luonnonhoidon avainkeinoja Suomen riistakeskuksen Laitialan mallitilalla Hollolassa. Työnjako on selvä. Metsästäjät tekevät luonnonhoitotyötä ja saavat riistan. Maanomistajat saavat tukihöytöjä sekä hoidettua monimuotoista viljelymaisemaa. Mallitilasta vastaava riistakeskuksen kenttäpäällikkö **Ilkka Ala-Ajos** kannustaa metsästäjiä ja maanomistajia tiivistämään luontoyhteistyötään. Siinä voitetaan jokainen.

"Eikä kaikkea voi tehdä vain eurojen kiilto silmissä. Kyse on kestävydestä, ruuantuotannon, mutta myös virkistyksen ja kaiken kaikkiaan elämisen jatkumisen mahdollisuuksista."

Monimuotoisuuden hoito ei ole pikahommaa
Pellon reunavyöhykkeellä ryttiä. Sahamies pistää pusikkaa nurin. Riistakeskuksen malli-

lan sielu, perustaja ja rakentaja Ala-Ajos antaa ohjeita. Nyt hoidetaan hommia niin, että riista saa suojaa ja viihtyy.

Peltolohkon reunaa kiertävä vyöhyke avautuu myös järvimaisemalle. Pystyn jätetään harvakseltaan useita eri puulajeja. Pari vuosikymmentä sitten vyöhykkeelle istutettiin kuusta. Ne saavat kasvaa vain reippaan metrin mitta. Ohuempia ranoja ja oksia kootaan pellon reunan myötäisesti lehtipuukannikojen päälle.

Meneillään on ryttöäminen, joka jättää viljapellot vapaiksi reunapusiokoista. Pello sa valoa, eivätkä reunapusiokot tai puusto saa haitata viljelyalaa.

"Kuusen oksat tarjoavat meidän oloissamme ehdottomasti parhaan suojan erityisesti peltoinnustolle ja rusakoille", Luonnon- ja riistanhoitosäätiön asiamies **Heli Siitari** sanoo.

"Töitä tässä piisaa niin paljon kuin vain jaksaa painaa", Ilkka Ala-Ajos hymähtää. Kestävä metsästyksen, luonnonhoito ja hy-

Tommi Nieminen pitää peltolohkoja reunustavia vyöhykkeitä kurissa ryttöämällä: hän katkaisee osan puista noin metrin korkeudelta ja kokoaa risut katkotujen puiden päälle.

Luonnonhoito on avannut järvimaisemaa. Ruokoa niittämällä ja pusiokoitumissa kurissa pitämällä on saatu tilaa ja rakennettu suojaa sekä viljelylle että metsästykselle.

Riistan ruokinta on merkittävä osa hoitotyötä Laitialassa. Peuroille on tarjolla porkkanaa ja punajuurta riistapellon reunalla.

vät yhteistyökuviot ovat hänelle riistanhoidon avainsanoja. "Eikä se onnistu ilman pitkäjänteisyyttä. Luonnon monimuotoisuuden hoitaminen ei ole mitään pikahommaa. Hyvä luontotyöläinen ajattelee tarkkaan tekojaan ja niiden seurauksia. Vasta sitten hän toimii. Hoitotyöstä hyötyvät elinympäristö, viljelijä ja metsästäjä."

Omatoimikosteikkojen puolesta

Ilkka Ala-Ajos pitää tukimahdollisuuksia tärkeinä kannustimina ja on iloinen, että niitä löytyy myös uuden ohjelmakauden tarjonnassa. Jotkut investointituet innostavat tekemään riistanhoitoa ja metsästästä hyödyttäviä tekoja, vaikka viljelijä ei itse metsästäsikään.

"Järkeviä ympäristötekoja voidaan toki tehdä ilman tukiakin. Olemme toteuttaneet kymmeniä omatoimikosteikkoja Laitialassa hyvin tuloksin", Ala-Ajos kertoo.

"Riistatila hoitaa alueensa Vesijärven rantoja muun muassa niittämällä ruovikkoa ja avaamalla tilaa vesilinnuille, kalapuolta unohtamatta."

Kuokkamaan kosteikko rakennettiin aikoinaan peltoaukean alavaan kohtaan, mihin vettä ennestäänkin kertyi. Lintuja houkuttelevaa kosteikkaa kai-vettaessa kaivinkoneen kauhalla osui vanhoja hetekoita ja jopa

auton runko. Ehkä vanhaa savenottopaikkaa oli joskus käytetty kaatopaikkana. Kosteikon reunalla kasvaa nyt kurjenpolvea ja muita paluukasveja. Sorsat ja joutsenetkin ovat löytäneet Kuokkamaan lepolaakseen. Kuokkamaa, kuten muutkin kosteikot ja laskeutusaltaat toimivat kevätulvien aikana vedenkerääjina ja ravinnesieppareina.

Jos metsästys loppuisi

Syyskuussa kylvetyt riistapellot vihersivät vielä joulukuun alkupäivinä.

Jäljet maassa kerkovat sorkkaeläinten vierailuilta. Korkealle asennetussa suolakivessä on nuolemisen jäljet.

Peuroille on tuotu porkkanoina ja punajuuria popsittavaksi. Riistakamerat tallentavat ruokintapaikoilla vierailijoita.

"Joskus mietin, mitä tapahtuisi, jos metsästys loppuisi", Ilkka Ala-Ajos pohtii. "Hirvikolarit ja metsävahingot lisääntyisivät, suurpedot tulisivat todella "iholle", supikoirat ja muut pienpedot söisivät kanalinnut ja muun piennriistan, ihmisiin tarttuvat eläintaudit aiheuttaisivat ongelmia. Menehtyksiä jouduttaisiin mittaamaan muussakin kuin euroissa, kuuti-oissa ja kiloissa."

HIA SJÖBLÖM

Pölyttäjien katoaminen alentaa satotasoja

Köyhtyneillä pelloilla tuotetaan kallista ruokaa

Kun maaseutuluonnon monimuotoisuus lähtee laskuun, ekosysteempipalvelut romahtavat. Pölyttäjät saattavat kadota pelloilta, mikä vie kohti alentu-neita satotasoja. Ruuan tuotannon kustannukset nousevat.

Erikoistutkija **Mikko Kuussaari** Suomen Ympäristökeskuksesta kertoo varoittavia esimerkkejä Yhdysvalloista. Siellä joudutaan jo tuomaan pölyttäjää pelloille. Paikalle kuljetetut mehiläiset eivät kuitenkaan menesty eivätkä pysty elämään siellä, vaan

niitä on tuotava paikalle aina uudelleen ja uudelleen. "Vaarana on, että mehiläistaudit leviävät ja tuholaismyrkyt tarvitaan lannoitteiden taivoon yhä enemmän", Kuussaari sanoo.

Hänestä huomattavasti järkevampää on pitää huolta monimuotoisuudesta. Toimivassa ekosysteemissä viljelyn tulevaisuus on taattu.

Kuussaari huomauttaa, että pölytysongelmat ovat arkea jo joillakin suurilla eurooppalaisilla viljelyillä.

Maatalousluonto on lajistoltaan köyhtynyt myös Suomessa. Köyhtyminen näkyy elinympäristöissä ja eliölajien määrän vähenemisessä.

Kuussaari muistuttaa, että tuholais- ja pölytysongelmien lisäksi myös maan rakenne usein heikentyy.

Maa tiivistyy ja köyhtyy, kun hoitotoimien takia pelloilla joudutaan ajamaan usein ja isoilla koneilla.

"Seuraukset voivat olla kohalokkaat, jos väkisin pidetään kiinni viljan tuotannosta väki-

lannoitteiden voimalla", tutkija toteaa.

Keinoja löytyy

Kasveja, lintuja ja hyönteisiä on hävinnyt maatalousympäristöstä.

"Uhanalaisista niitykasvijaista iso osa voidaan säilyttää, kun kehityksen suunta käännetään."

Kuussaari iloitsee työkaluita, joita uusi ohjelmakausi tuo tullessaan. Vaikka peltolohkojen kokoa

kasvatetaankin, voidaan luonnolle antaa kompensatiota jättämällä leivettä viljelemättömiä kaistaleita niiden reunoille ja keskellekin.

"Näille kaistoille saa ympäristötukea. Kaistoille on mahdollista kylvää esimerkiksi niity- ja riistakasveja", Kuussaari muistuttaa.

Uuden ohjelmakauden vahvuutena hän pitää sitä, että siinä on enemmän liikkumatilaa ja se on siksi mielekäs myös viljelijän kannalta. Pellon reunalla kyntämättö-

mällä alueella monimuotoisuus pääsee kehittymään. Tuottavat pellot ja niiden ympärillä viljeltyä palvelevat, elämää kuhisevat kaistat ja pientareet ovat hyvä kokonaisuus.

Kaikkeaa ei voida pelastaa tai palauttaa, mutta paljon on tehtävissä.

"Monimuotoisuudesta on pidettävä huolta, että ekosysteempipalvelut toimivat, ruokaa ja riistaa tuottava maisema pysyy kauniina ja pellot sekä metsät tuottavina."

HIA SJÖBLÖM

JÄRKI-HANKE

Järkeviä tekoja ympäristön ja monimuotoisuuden hyväksi

Järki on Baltic Sea Action Groupin sekä Luonnon- ja riistanhoitosäätiön hanke. **Tavoite** on edistää maa- ja metsätalouden järkeviä ratkaisuja vesiensuojelun ja luonnon monimuotoisuuden hyväksi.

Rahoittajina muun muassa Sophie von Julinin säätiö, Louise ja Göran Ehrnröthin säätiö sekä Suomen Kulttuurirahasto. **Järki-iskuja** julkaistaan säännöllisesti www.jar.fi -sivustolla. Tuorein isku

Luonnonhoito avattiin tänään maanantaina. Kaksitoista edellistä iskuä esitellään hankkeen nettisivuilta. Iskut käsittelevät muun muassa ravinteiden kierrätystä, vesitaloutta, ilmastomuutosta, kanalintujen metsästystä ja lannan voimaa.